

مقیاس کوچک، تأثیر شگرف؟

پروژه‌های یکپارچه شهری در مدین^۱

ترجمه: سایما خواجهئی،
کارشناس ارشد باسازاری پس از
سانحه، دانشگاه شهید بهشتی.
sayma.khajehi@gmail.com

ناهیدرحیمی، کارشناس ارشد
معماری منظر، دانشگاه
بین المللی امام خمینی (ره).
Nahidrahimi@gmail.com

چکیده: در کلان‌شهرهای کلمبیایی، برای پیش‌برد اهداف توسعه اجتماعی و شرایط فیزیکی، مداخلاتی کوچک مقیاس مانند ساخت پارک‌های محله‌ای یا زمین‌های بازی صورت گرفته است. تحولات اجتماعی و فضایی «مدین» (Medellin) - هم در مرکز شهر و هم در سکونتگاه‌های غیررسمی حومه شهر - آن را از یکی از نقاط خطرناک درگیری‌های مسلحانه مواد مخدر، به نمایشگاهی مثال‌زدنی برای توسعه و ارتقای شهری فراگیر، تبدیل کرده است. وقتی فرایندهای دگرگون‌کننده از طریق مداخلات فضایی در مقیاس‌های مختلف پدیدار می‌شوند، مجموعه‌ای از برنامه‌ریزی‌ها و مدارک توسعه شهری را پایه‌ریزی می‌کنند که ضمن تغییر قوانین شهری، بر فهم شهروندان از شهر تأثیر می‌گذارد که به توسعه شهری و درک تبعیضات اجتماعی به عنوان یکی از موانع اصلی توسعه، رویکردی جامع دارد. بر همین اساس، برنامه توسعه شهری اخیر با سه هدف اداره شهر و بهبود عملکرد اقتصادی آن، از بین بردن فقر و تضاد طبقاتی و تغییر چهره شهر - در سطح ملی و بین‌المللی - تنظیم شده است. در این نوشتار بخشی از برنامه توسعه شهری مدین، با معرفی پروژه‌های کوچک مقیاس اجرا شده در آن که تأثیر شگرفی در شرایط زندگی شهروندان داشته است، بیان می‌شود.

واژگان کلیدی: مدین، پروژه‌های یکپارچه شهری، توسعه شهری، طراحی شمایی^۲.

پروژه‌های یکپارچه شهری

◀ شهردار مدین، «آنیبال گاویری» (Anibal Gaviria) اخیراً شش اصل اساسی را برای توسعه شهر مطرح کرده است. او بر طرح‌های آموزشی و فرهنگی به عنوان بخشی از برنامه شهری - مدنی - فرهنگی^۳ و اولویت عملکردی برای توسعه شهری فرهنگ‌محور و پایدار تأکید می‌کند. در پروژه اولیه^۴، عدم توجه به منابع زیست‌محیطی یا هویت بومی، در بستر توسعه پایدار - که موتور خود را فرهنگ می‌داند - مشاهده می‌شود. از ۲۰۰۱ گروهی از شهرداران و مدیران شهری بر طراحی شمایی و توسعه فضاهای عمومی و زیرساخت‌ها، هم‌زمان با تسهیلات آموزشی، سرمایه‌گذاری کردند. تمرین‌های مشارکتی، مشارکت‌های بین‌نهادی و طراحی شفاف و با کیفیت، تأکیدی بر ارتقای این استراتژی هستند. این دست پروژه‌های رمزی^۵ است که موجب شناخته شدن این شهر در سطح جهانی شده است. متروکابل^۶، پارک‌های کتابخانه^۷ در محله‌های محروم و فضاهای عمومی و مرکزی مانند پارک آرزوها^۸ و پارک کاوش^۹، باغ گیاه‌شناسی^{۱۰}، پارک پابرهنه‌ها^{۱۱} و پارک چراغ‌ها^{۱۲} در محله‌های معماری بین‌المللی به صورت گسترده‌ای مطرح و به عنوان اقدامات شهری خوب و دارای طراحی باکیفیت معرفی شدند و فضاهای عمومی را به عنوان یک فضای امن برای شهروندان به منظور ملاقات‌های دوستانه، تفریح و سرگرمی و عملکردهای آموزشی تعریف کردند. از آنجا که این پروژه‌ها اوضاع شهر و شهروندان را بهبود می‌بخشند، باید در بستر شهر کارآفرین^{۱۳} که در آن، فضا نقش مهمی به عنوان ارتقاءدهنده سرمایه نمادین و اقتصادی دارد، مورد توجه قرار گیرند. از این‌رو، مداخلات شهری با تمرکز بر فضاهای شمایی (عمومی) به خط مشی شهر با سیاست‌های نئولیبرالی تبدیل شده‌اند. معمولاً این دست رویدادها از طریق روزنامه‌نگاران دنبال می‌شود و تعجب‌برانگیز است که یکی از ابعاد اصلی تحولات مدین به خاطر کوچک‌مقیاس بودن مستندسازی نشده است.

بوده است. این پارک مساحتی در حدود ۱/۸۶۷ متر مربع و گردشگاه حدود ۱/۷۲۵ متر مربع را در بر خواهد گرفت. اما برخلاف نام آن، این پارک به یک لکه سخت بتنی در وسط تنگه تبدیل شده است و بعضی از مشکلات زیست‌محیطی رودخانه (مانند فاضلاب) نیز حل نشده باقی مانده است. زمین‌های ورزشی واحد ورزشی «ال سوکوررو^{۱۷}» در نزدیکی ایستگاه مترو «سن خاویه» قرار دارد که به منظور سازماندهی عملکردهای مهم در واحد همسایگی اجرا شده است که شامل پیشنهاداتی نظیر زمین‌های تیم‌های ورزشی و زمین بازی است و ایستگاه اتوبوس مدرسه و بخش تجاری را به هم مربوط می‌کند. هدف PUI ایجاد منطقه نفوذ در همسایگی است - از این‌رو شهرداری (INDER) ضمن اینکه با اقدامات ویژه عملکردهای ورزشی را سازماندهی کرده است، نگهداری از فضاهای مربوطه را بر عهده دارد. در حدود ۸/۸۱۸ متر مربع، در این طرح دوبار طراحی شده‌اند. با این وجود، عدم وجود سرپناه و فضای کافی برای درختان تازه کاشته شده، از نقاط ضعف این پروژه محسوب می‌شود. پارک «۲۰ خولیو^{۱۸}» در مکان قبلی خود بازسازی شده است. این پارک بخشی از طرح توسعه گسترده کامونا بوده است که به سایر تفرجگاه‌ها، تسهیلات ورزشی و نهادهای اجتماعی متصل می‌شود (تصویر ۲). هدف این PUI این بود که ضمن ساماندهی ترافیک، یک فضای باز عمومی با امکان عبور و مرور بیشتر پیاده به وجود آورد و فرصتی برای تفریح، عملکردهای فرهنگی و بازی کودکان فراهم کند. کافه‌ها، ایستگاه‌های اتوبوس و ردیف تاکسی‌ها در اطراف پارک قرار دارند. این فضای باز عمومی در حدود ۴۴۸ متر مربع از محوطه را در بر می‌گیرد (تصویر ۳). پله‌های برقی، ارتباط عمودی بارزی بین پایین‌ترین و بالاترین بخش‌های کامونا به وجود آورده‌اند. نظرگاه‌هایی نیز برای تماشا کردن و تفکر در مورد آنچه مخاطب از شهر مشاهده می‌کند، طراحی شده است. بنابراین جذابیت

در راستای ارتقای وضعیت سکونتگاه‌های غیررسمی، شهرداری و سرمایه‌گذاران توسعه شهری مدین (EDU) پروژه‌های شهری یکپارچه (PUI) را به عنوان وسیله‌ای برای مداخله در یک منطقه خاص تعریف کرده‌اند که شاخص‌های خاص پایینی از توسعه انسانی را نشان می‌دهد. یک PUI ابعاد فیزیکی، اجتماعی و نهادی را در بر دارد و با هدف حل مشکلات خاص منطقه مورد نظر، همه ابزارها را برای توسعه هم‌زمان مداخلات در آن ناحیه به کار می‌برد. PUI ها توسط شهردار در ارتباط با طرح توسعه شهری تصویب می‌شوند و دارای محدودیت زمانی‌اند و اکثراً به موازات زمان انتصاب یک شهردار پیش می‌روند. در یک PUI تیمی میان‌رشته‌ای به صورت محلی، با مشارکت نزدیک ساکنین، در هر دو بعد شهری و اجتماعی و با هدف ارتقای کالبدی محله و معرفی راهکارهایی در جهت بهبود محتوای اجتماعی محله فعالیت می‌کنند. پروژه‌ای که از این رویکرد به دست می‌آید اساساً، مداخلات کوچک مقیاس تا مقیاس متوسط مانند پارک‌های محله^{۱۴}، زمین‌های بازی و امکانات ورزشی یا پیاده‌راه‌ها در مکان‌های استراتژیک در محله‌های محدود را شامل می‌شوند که عملکردهای اجتماعی مهمی دارند و به عنوان یک محرک برای ارتقای اقدامات خصوصی به کار می‌روند.

معرفی پروژه‌های اجرا شده

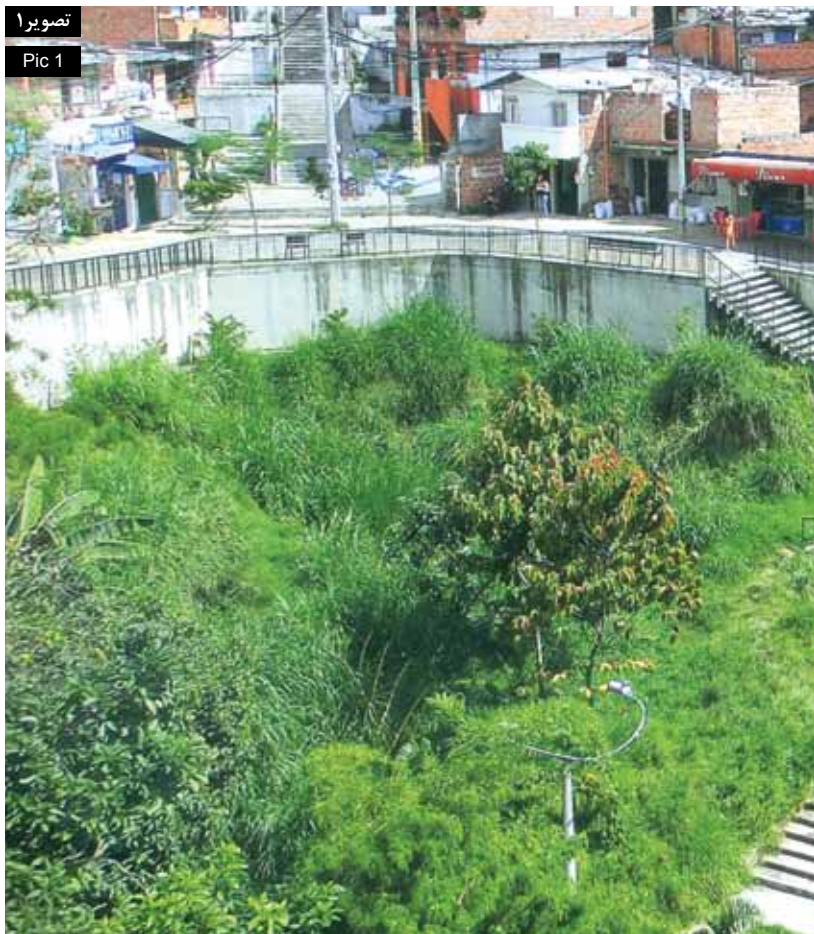
پارک زیست‌محیطی و پیاده‌راه شهری «خوان»^{۱۵} پارکی محله‌ای و کوچک است که در یک تنگه و مجاورت ایستگاه مترو کابل و خیابان متصل به گردشگاه اصلی محله واقع شده است (تصویر ۱). پارک با هدف حفظ تنگه، که از پوشش گیاهی متنوع برخوردار است، به عنوان یک فضای عمومی-تفریحی ساخته شده است. همچنین عملکردی گردشگاهی برای بهبود وضعیت ترافیکی وسایل نقلیه و پیاده‌ خیابان کاله^{۱۶} مدنظر

تصویر ۱: پارک زیست محیطی و پیاده‌رو شهری خوان ۲۳: پله‌ها به یک پارک محله‌ای کوچک می‌رسند که در تنگه، کنار ایستگاه متروکابل قرار دارد. خیابان ارتباطی، به تفرجگاه اصلی واحد همسایگی متصل می‌شود، مأخذ: Topos, 2013: 38.

Pic1: Parque Ambiental and Paseo Urbano Juan: stairs lead down into a small pocket park established in a canyon next to a Metro cable station. The connection street turned into the neighborhood's main promenade, Source: Topos, 2013: 38.

تصویر ۲: نهاد ورزشی ال سوکورو یک زمین بازی و زمین‌هایی برای تیم‌های ورزشی ساخته است. شهرداری با ابتکاری ویژه عملکردهای ورزشی و نگهداری از فضاهای مربوطه را سازماندهی می‌کند. تنها تعدادی درخت سایه ایجاد می‌کنند، مأخذ: Topos, 2013:39

Pic2: Unidad Deportiva el Socorro offers a new playground and fields for team sports. A municipal initiative organizes the sports activities and the maintenance of the space. Only a few trees provide shade, Source: Topos, 2013: 39.

تصویر ۱
Pic 1

در شهر مدلین مجموعه‌ای از برنامه‌ریزی‌ها و مدارک توسعه شهری پایه‌ریزی شده که با تغییر قوانین شهری فهم شهروندان از شهر را متأثر کرده است. با در نظر گرفتن توسعه شهری و درک تبعیضات اجتماعی به عنوان یکی از موانع اصلی، برنامه توسعه با سه هدف اداره و بهبود عملکرد اقتصادی شهر، از بین بردن تضاد طبقاتی و تغییر چهره شهر-در سطح ملی و بین‌المللی - تنظیم شد.

و اجتماعی شده است. با توجه به تصویر کلی ارائه شده، در بستر توسعه شهری فرهنگ‌محور، تأکید توان‌ها بر طبیعت و فرهنگ واجد اهمیت است. در یک تعامل چند وجهی، منطقی که جایگاه سکونت مردم است، شایسته توجه مناسب است. در نتیجه، گام اول پیشنهاد برای پروژه‌های آموزش مدنی، فهم بهتر از منطقه، طبیعت و ویژگی‌های فرهنگی آن است. ارزیابی منابع محیطی پنهان و گسترده منطقه و واکنش به تنوع رو به افول زیست‌محیطی آن، به اندازه احترام به سنت‌های قدیمی طراحی، که هنوز در معدود اظهارات مردم، عمیقاً وجود دارد، اهمیت پیدا می‌کند. این دو نکته مهم به وسیله طراحی شهری شمایی که فقط ظاهر شهر را توصیف می‌کند، تهدید می‌شوند و در نتیجه، نابرابری و فقر و مشکلات حل‌نشده زندگی بسیاری از مردم این محله‌های محروم، ادامه پیدا می‌کند. برای تبدیل PUI به یک پروژه یکپارچه واقعی همه این جوانب باید در نظر گرفته شوند.

پی‌نوشت

۱. این مقاله ترجمه‌ای است از: Schwab, E. & Gloria, A. (2013). Small SCALE-BIG IMPACT, Medellin's Integral Urban Projects. Topos, 84: 36-43
۲. Iconic design
۳. Urbanismo Civico_Pedagogico
۴. به عنوان مثال، می‌توان به پروژه شناخته شده در سطح ملی و بین‌المللی به نام "شهری اجتماعی ۴" که توسط «سرگیو فایاردو» (Sergio Fajardo) شهردار شهر در سال‌های ۲۰۰۷-۲۰۰۴ مطرح شد، اشاره کرد.
۵. Urbanismo social
۶. Metrocable
۷. Parques Biblioteca
۸. Parque de los Deseos
۹. Parquet Explora
۱۰. Botanical Garden
۱۱. Parque de los Pies Descalzos
۱۲. Parque de las Luces
۱۳. Entrepreneurial city
۱۴. Pocket parks
۱۵. Parque Ambiental and Paseo Urbano Juan XXIII
۱۶. Calle 49
۱۷. Unidad Deportiva el Socorro
۱۸. The Parque 20 de Julio

توریستی، جزئی از سایر مداخلاتی است که در نظر گرفته شده است (این پله‌های برقی به شهر مدلین کمک کرد که در سال ۲۰۱۳ عنوان "خلاق‌ترین شهر سال"، که سالانه توسط مجله «وال استریت ژورنال» و گروه شهر انتخاب می‌شود را کسب کند. طرح "زیرساخت ملموس" یکی از سه معیار گرفتن این جایزه را کسب کرد). برای پل راه‌آهن، یک پیاده‌رو افقی تفرجگاهی به منظور اتصال میان همسایگی‌ها طرح‌ریزی شده است. پل دره‌ای اصلی از اواسط دهه ۱۹۹۰ تعدیل و با زمین‌های بازی کوچک و فضاهای ملاقات و گفتگو برای اهالی محله تجهیز شد. این طرح در حدود ۲/۷۰۷ متر مربع را پوشش می‌دهد. با در نظر گرفتن ویژگی‌های جغرافیایی دره، از نظر زیست‌محیطی به جریان آب‌های سطحی و شیب‌بندی، توجه چندانی نشده است (تصویر ۴).

جمع‌بندی

بی‌تردید، این مداخلات کیفیت زندگی بسیاری از ساکنین محله کامونا ۱۳ را بهبود بخشیده است. انتقادهای گوناگون مطرح شده در مصاحبه‌هایی که با متخصصان و کارمندان PUI انجام شد، معضلات توسعه شهری را روشن می‌کند. عدم وجود همکاری‌های بین نهادی و نبود ثبات طراحی شمایی، به عنوان نقطه ضعفی برای یکپارچگی و پایداری زیست‌محیطی پروژه مطرح بوده و همچنین عدم پاسخگویی به جنبه‌های هویتی و فرهنگی شهر در آن مشهود است. این حقیقت که PUI ها شدیداً وابسته به نظام سیاسی شهر هستند، منجر به کاهش کیفیت مشارکت‌های شهروندی و عدم تمایل مدیران برای گسترش ابزارهای ارزیابی کیفی زیست‌محیطی، اقتصادی و توسعه پایدار اجتماعی شده است. به نظر می‌رسد تمرکز بر مداخلات فضایی و ایجاد جذابیت‌های توریستی منجر به رویکرد ناتمام به یکپارچگی پروژه و توجه ناکافی به تنوع فرهنگی

تصویر ۲
Pic 2

SMALL SCALE- BIG IMPACT?

Medellin`s Integral Urban Projects¹

Eva Schwab, Gloria Aponte

Translated (from English to Persian):

Sayma Khajehei, M.A in Post-disaster reconstruction, Sha-

hid Beheshti University, Iran. sayma.khajehei@gmail.com

Nahid Rahimi, M.A in Landscape Architecture, Imam Kho-

meini International University, Iran. Nahidrahimii@gmail.com

Abstract: Small-sized interventions like pocket parks or playgrounds aim to initiate developments for the improvement of social and physical conditions in the Colombian metropolis.

Medellin`s spatial and social transformation- both in the city centre and in the peripheral settlements- has turned the city from one of the most dangerous hotspots of a drug-related armed conflict into a show case for inclusive urban upgrading and development. While the transformative process are made visible through spatial interventions of diverse scale, their foundation has been laid through a series of planning and urban development documents, which changed both planning law and the understanding of the city. These docu-

ments intend to focus on a holistic approach to urban development and recognize the stark social disparities as one of its main impediments. Accordingly, the last three Urban Development Plans aim to improve the city`s governability and economic performance, erase poverty and inequality, and change its image-both nationally and internationally.

Keywords: Medellin, Integral urban projects, Urban development, Iconic design.

Endnote

1. This article is translated in :Schwab, E. & Gloria, A. (2013). Small SCALE - BIG IMPACT, Medellin`s Integral Urban Projects. Topos, 84: 36-43.

تصویر ۴

Pic 4

تصویر ۴: تعدادی پله برقی، ارتباطات عمودی بین پایین ترین بخش و بالاترین بخش های کامونا را میسر می کنند. این منطقه با زمین های بازی کوچک و فضاهای ملاقات و گفتگو برای اهالی محله تجهیز شده است. پل راه آهن اصلی از اواسط ۱۹۹۰ به منظور پاسخگویی به این کاربری ها ایجاد شده است.

مأخذ: Topos, 2013: 40.

Pic4: Several Escaleras Electric connect the lower and upper parts of the Comuna. The area provides small playgrounds and meeting spaces for the community. The original viaduct from the mid-1990s has been adapted to meet these functions, Source: Topos, 2013: 43.

تصویر ۳

Pic 3

تصویر ۳: برای پارک ۲۰ خولیو، مسیر پرتراфик به منظور ایجاد یک فضای باز عمومی در خیابان سابق تعویض شد. این پروژه بخشی از فرایند توسعه است که سایر تفرجگاهها را به امکانات ورزشی و نهادی اجتماعی متصل می کند، مأخذ: Topos, 2013: 40.

Pic3: for the parquet 20 de Julio traffic routing was changed to create a public open space on a former street. This project is part of a development that connects to other promenades, sports facilities, and communal, Source: Topos, 2013: 40.